

## **Procedura diagnozowania potrzeb i możliwości dzieci w oddziałach przedszkolnych w Przedszkolu w Grodzisku oraz Szkole Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Grodzisku**

### **I. Cel procedury:**

1. Prowadzenie obserwacji pedagogicznej mającej na celu poznanie możliwości i potrzeb rozwojowych dzieci oraz dokumentowanie tych obserwacji.
2. Analiza gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole (diagnoza przedszkolna).
3. Zgromadzenie informacji, które mogą pomóc:
  - a) rodzicom w poznaniu możliwości i potrzeb dziecka, stanu gotowości swojego dziecka do podjęcia nauki w szkole podstawowej,
  - b) nauczycielowi przedszkola przy opracowaniu indywidualnego programu wspomaganie i korygowania rozwoju dziecka,
  - c) pracownikom poradni psychologiczno- pedagogicznej, do której zostanie skierowane dziecko.

### **II. Zakres procedury:**

1. Prowadzenie obserwacji pedagogicznej dzieci od 2,5-lat do 6-lat, mającej na celu poznanie możliwości i potrzeb rozwojowych dzieci oraz dokumentowanie tych obserwacji.
2. Przeprowadzenie diagnozy przedszkolnej dzieci, w roku poprzedzającym planowane rozpoczęcie przez nie nauki w szkole.
3. Diagnozie podlegają wszystkie dzieci uczęszczające do przedszkola.

### **III. Definicja przedmiotu procedury:**

**Diagnoza** to działalność rozpoznawcza, czyli zdobywanie informacji służących poznawaniu dzieci, uczniów. Umożliwia ona zrozumienie zachowań dziecka oraz jego wyników w nauce. Pozwala także zaplanować dalszą pracę wychowawczo-dydaktyczną (J. Stykowska).

Diagnoza, jest to zamierzone, systematyczne, jednoprezydentowe i wielokierunkowe działanie badawcze, w których należy wykorzystywać zróżnicowane metody i narzędzia, aby otrzymać rezultat w postaci wiedzy o rozwoju dziecka – był jak najbardziej obiektywny, rzetelny, trafny (J. Pytlarczyk „Diagnoza rozwoju dziecka podstawą planowania procesu edukacyjnego w przedszkolu i szkole”).

**Diagnoza** to czynność, na którą składają się:

- Określenie przedmiotu i celu diagnozy
- Zestawienie wiedzy teoretycznej o przedmiocie diagnozy
- Wysunięcie wstępnych hipotez
- Postępowanie zgodne z ustaloną procedurą oraz z zastosowaniem odpowiednich metod, technik i narzędzi diagnostycznych
- Zebranie wyników i ich analiza
- Weryfikacja hipotez
- Sformułowanie wniosku diagnostycznego (por. Z. Dołęga).

Diagnoza przedszkolna powinna koncentrować się również (poza badaniem samej gotowości szkolnej) na wybranych czynnościach, umiejętnościach, sprawnościach i kompetencjach dziecka w następujących sferach:

- sferze somatycznej**, która odnosi się do zdrowia fizycznego (np. konstrukcji fizycznej, odporności fizycznej, historii przebytych chorób, materialno socjalnych warunków rozwoju oraz elementarnej wiedzy dziecka z zakresu higieny, bezpieczeństwa czy ekologii);



**sferze motorycznej**, która obejmuje sprawność ruchową, precyzję ruchów, koordynację wzrokowo-ruchową i dźwiękowo-ruchową, czynności samoobsługowe, posługiwanie się różnymi przyborami, formuły lateralizacji, orientację przestrzenną;

**sferze społecznosci** (aktywności społecznej), która wiąże się z oceną jakości interakcji społecznych z osobami dorosłymi, rodzeństwem i rówieśnikami, postawami społecznymi, wiedzą w zakresie wykonywanych zawodów, pieniędzy, znajomości obiektów użyteczności publicznej;

**sferze rozwoju poznawczego** odnoszącego się m.in. do poziomu integracji zmysłowej, a zwłaszcza wzrokowej, słuchowej i dotykowej, procesów spostrzegania, pamięci, uwagi, zdolności odtwórczych i twórczych;

**sferze rozwoju mowy i myślenia**, która powinna określać kompetencje: językową, komunikacyjną, twórczą, zadaniową, wykonawczą.

Planując i prowadząc diagnozę przedszkolną w kierunku gotowości edukacyjnej, nauczyciel powinien pamiętać o uwarunkowaniach osobistych dziecka (np. zdolności, inteligencja i inne wskaźniki rozwoju psychofizycznego) oraz uwarunkowaniach środowiskowych (rodzina, grupa przedszkolna, interakcje społeczne), które mają walor stymulujący lub wyhamowujący naturalny rozwój dziecka.

Obserwacja jest podstawową metodą poznania dziecka przez nauczyciela. Daje nam wiedzę o dziecku, jego funkcjonowaniu w warunkach jego naturalnego środowiska. Obserwacja powinna dotyczyć podstawowych obszarów aktywności dziecka.

Podczas obserwacji szukać możemy odpowiedzi na następujące pytania:

jakie jest dziecko, jak się rozwija?

czy moje wobec niego zachowania wpływają na stymulowanie jego rozwoju?

jak postępować, aby rozwój dziecka wspomagać, a nie hamować?

Gromadzenie informacji o dziecku może być rejestrowane na formularzu, w ankiecie, na arkuszu obserwacyjnym (zawiera listę pytań, zagadnień, na które w trakcie obserwacji trzeba odpowiedzieć), rejestrowanie postępów rozwoju dziecka np. w zeszycie.

Zaleca się też gromadzenie wytworów dziecka, jego prac w folderze( lub po prostu teczce).

W rezultacie „*obserwacja daje diagnozę właściwości, możliwości i potrzeb dziecka, pomaga w dopasowaniu wszystkich naszych oddziaływań do wymagań dziecka, wyznacza zakres oddziaływań na przyszłość*” (M. Karwowska-Struczyk, W. Hajnicz: Obserwacja w poznawaniu dziecka, WSiP, Wa-wa 1998).

Stwierdzenie jakie dziecko jest to postawienie diagnozy. Diagnoza pedagogiczna to określenie aktualnego rozwoju dziecka na podstawie badań i ich analizy. Strefę aktualnego rozwoju (SAR-L. Wygotski) stanowią cechy i właściwości psychofizyczne dziecka, które określamy na podstawie działań samodzielnie podejmowanych przez dziecko (nie zawsze poprawnie zrealizowanych), czyli to co w dziecku dojrzało.

Sferę najbliższego rozwoju (SNR-L. Wygotski), prognozę, wyznacza nam różnica pomiędzy poziomem rozwiązywania zadań pod kierunkiem nauczyciela i przy pomocy dorosłego a poziomem rozwiązywania zadań dostępnych w samodzielnym działaniu (L. Wygotski: Wybrane prace psychologiczne, Wa-wa 1971).

Wg koncepcji prof. D. Waloszek diagnoza musi stanowić punkt wyjścia pracy nauczyciela przedszkola i nie może być wykonywana jednorazowo lecz wielokrotnie weryfikowana w toku procesu wychowawczego.

Nauczyciele obserwacji rozwoju dziecka dokonują codziennie. Zebrane informacje analizują i na tej podstawie projektują swoją pracę na określony okres np. miesiąc. Jest to rzeczywiste wspieranie rozwoju dzieci.

Diagnozy rozwoju grupy przedszkolnej dokonujemy także okresowo, bo tego wymaga od nas przygotowanie się do semestralnej rady pedagogicznej.

Podstawowymi pytaniami, na które należy poszukiwać odpowiedzi są pytania o dziecko:

Kim jest? Jakie jest?

Jakim może się stać?

Jak wyzwalać jego potencjał twórczy, a nie destrukcyjny?

W jakim żyje środowisku?



- Jaki posiada багаż doświadczeń? itp., od odpowiedzi uzależniony będzie proces organizowany w przedszkolu.

Dlatego w procesie edukacji nie należy koncentrować się na realizowaniu „czegoś” i na siłę próbować zmieniać dziecko, ale dostosowywać wymagania do jego indywidualnego rozwoju, predyspozycji psychicznych i pozwalać mu na odkrywanie i przekraczanie jego możliwości.

Do głównych zadań współczesnej edukacji przedszkolnej należą:

- poznanie każdego indywidualnego dziecka, dostrzeganie jego zaniedbań, nieprawidłowości rozwoju, jak i zdolności,
- organizowanie procesu zróżnicowanego, dostosowanego do potrzeb i rozwoju dzieci,
- wyrównywanie braków, niwelowanie zaniedbań,
- stymulowanie rozwoju dzieci zdolnych,
- wspieranie naturalnego rozwoju, wyzwalamie potencjału na miarę możliwości dziecka,
- rozwijanie twórczości, kreatywności.

Nauczyciel, powinien zrozumieć dziecko, wspomagać jego rozwój, wyrównywać braki i zaniedbania, winien położyć nacisk na jego wszechstronne poznanie – sposób myślenia, odczuwania, rozwiązywania problemów i pokonywania trudności, dostrzegania dziecka jako kompetentnego w zakresie takich czy innych doświadczeń, jego trudności i zaniedbania.

Diagnozowanie to złożony proces rozwiązywania problemów, to przetwarzanie danych, a nie tylko rejestrowanie zachowań i zapis w arkuszu. Diagnoza opiera się na wiedzy, która jest wykorzystywana w wyjaśnianiu, wymaga myślenia, umiejętności interpretowania i wnioskowania.

Prawidłowa diagnoza udziela odpowiedzi na podstawowe pytania:

- Jak jest?
- Dlaczego dziecko jest takie, a nie inne?
- Dlaczego tak właśnie jest a nie inaczej?.
- Jakie podjąć działania, aby uzyskać pożądany efekt czy stan rozwoju?

Prawidłowa diagnoza stanowi punkt wyjścia w zakresie przygotowania niezbędnego działania organizacyjnego, naprawczego czy leczniczego.

Celem diagnozy jest zebranie informacji o indywidualnym rozwoju dziecka i jego funkcjach poznawczo-motorycznych, fizycznych, społeczno-emocjonalnych, co umożliwi określenie poziomu oraz ustalenie sfery najbliższego rozwoju poszczególnych funkcji, wykaże braki i zaniedbania a jednocześnie pozwoli na opracowanie programu wyrównawczego.

Praca wyrównawcza w przedszkolu wymaga złożonych czynności organizacyjnych i programowych, które prowadzą do rzetelnej i efektywnej pracy wyrównawczej. W szczególności do podstawowych działań należy:

- rozpoznanie deficytów i zaniedbań (diagnoza),
- tworzenie grup wyrównawczych na podstawie rozpoznanych niedoborów,
- opracowanie programów dla każdej grupy wyrównawczej,
- nawiązanie współpracy ze środowiskiem rodzinnym.

#### **IV. Kogo dotyczy procedura?**

1. Do przestrzegania procedury zobowiązani są nauczyciele.
2. Po przeprowadzeniu obserwacji wstępnej i końcowej nauczyciele na radach pedagogicznych dokonują oceny skuteczności podejmowanych działań - analizują wyniki, formułują wnioski i określają, jakiego wsparcia wymagają dzieci.

#### **V. Opis pracy:**

1. Opracowanie narzędzi diagnostycznych lub wykorzystanie gotowych arkuszy diagnostycznych, przedstawienie dyrektorowi do zatwierdzenia.
2. Diagnoza wstępna (od 1 września do 15 października):
  - obserwacja dzieci, diagnoza przedszkolna,
  - wypełnienie narzędzi diagnostycznych,
  - analiza wyników.
4. Opracowanie indywidualnych lub grupowych programów wspomagających rozwój dzieci (w razie konieczności - do 31 października).



5. Indywidualne lub grupowe wspomaganie dzieci wymagających pomocy.
6. Diagnoza końcowa:
  - diagnoza przedszkolna w oddziałach dzieci 6-letnich (do 15 kwietnia),
  - obserwacja pedagogiczna dzieci 2,5-3-4-5 – letnich (do 31 maja),
  - wypełnienie narzędzia diagnostycznego i analiza wyników,
  - porównanie wyników uzyskanych podczas diagnozy wstępnej i końcowej.
7. Opracowanie wniosków i przedstawienie sprawozdania z prowadzonej diagnozy na zebraniach z rodzicami i Radzie Pedagogicznej:
  - Przekazanie rodzicom informacji o gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole podstawowej do 30 kwietnia.
  - Zapoznanie rodziców z wynikami obserwacji końcowej do 15 czerwca.
8. Rodzice potwierdzają zapoznanie z wynikami badań podpisem na karcie obserwacji lub arkuszu diagnozy przedszkolnej na zebraniach lub w kontaktach indywidualnych z nauczycielem.
9. Przed przekazaniem rodzicom sporządzonej przez nauczyciela informacji o gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole podstawowej dokument sprawdza dyrektor. Dodatkowo należy sporządzić jej kopię. Oryginał informacji otrzymują rodzice, a kopia podpisana przez rodzica z datą otrzymania zostaje przekazana ostatniego dnia zajęć w oddziałach przedszkolnych danego roku szkolnego dla Dyrektora przedszkola lub szkoły. Dokumenty przechowywane są przez okres 5 lat.
10. Rodzice potwierdzają własnoręcznym podpisem odbiór informacji o gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole podstawowej.
11. Karty pracy, które służyły do oceny poziomu umiejętności dzieci zostaje przekazana ostatniego dnia zajęć w oddziałach przedszkolnych danego roku szkolnego dla Dyrektora przedszkola lub szkoły. Dokumenty przechowywane są przez okres 5 lat.

#### **VI. Wykaz i opis materiałów oraz dokumentów:**

Poza diagnozowaniem ciągłym (ewaluacja sytuacji edukacyjnych) 2 razy w roku nauczyciel przeprowadza diagnozowanie kompleksowe wszystkich dzieci z wykorzystaniem opracowanych w przedszkolu narzędzi do diagnozy.

Wyniki badań (poziom opanowania umiejętności przez dzieci) dokumentuje się na kartach obserwacji. Dokumentacja diagnozy:

1. Arkusz umiejętności dzieci:
  - Karta obserwacji dzieci 2,5-3-4 i 5-letnich (opracowanie własne/arkusz udostępniony przez wydawnictwo),
  - Arkusz diagnozy do badania gotowości szkolnej dziecka 6-letniego (opracowanie własne/arkusz udostępniony przez wydawnictwo).
2. Arkusz zbiorczy badania gotowości szkolnej.
3. Sprawozdania (raporty) z prowadzonej diagnozy.

#### **VII. Tryb dokonywania zmian w procedurze:**

Ewentualnych zmian w procedurze dokonuje dyrektor.

#### **ETAPY PROCESU DIAGNOZY POTRZEB I MOŻLIWOŚCI DZIECI**

| LP. | ETAPY PROCESU DIAGNOZY POTRZEB I MOŻLIWOŚCI DZIECI  | TERMIN REALIZACJI |
|-----|---|-------------------|
| 1.  | Przygotowanie arkuszy diagnostycznych i narzędzi badawczych (pomocy do diagnozy)  | IX                |
| 2.  | Przeprowadzenie diagnozy i obserwacji wstępnej  | IX – 15.X         |
| 3.  | Poinformowanie rodziców o wynikach diagnozy wstępnej  | 2. tydzień XI     |
| 4.  | Opracowanie indywidualnych programów wspomagających i korygujących dla dzieci ze specyficznymi potrzebami i dzieci zdolnych                             | 31 X              |
| 5.  | Indywidualne lub grupowe wspomaganie rozwoju dziecka  | na bieżąco        |
| 6.  | Przeprowadzenie diagnozy końcowej - określenie stopnia gotowości 6 latków do podjęcia nauki w szkole  | 15 IV             |
| 7.  | Udzielenie rodzicom informacji (na piśmie) o osiągniętym poziomie gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole (potwierdzenie odbioru podpisem rodzica) | do 30 IV          |
| 8.  | Przeprowadzenie obserwacji końcowej dla dzieci 3. 4 i 5-letnich.  | 30 V              |
| 9.  | Ocena osiągnięć rozwojowych dzieci w II półroczu, Zapoznanie rodziców z wynikami obserwacji końcowej  | 15 VI             |



### **VIII. Obowiązki dyrektora związane z obserwacją i diagnozą przedszkolną.**

1. Kontroluje dokumenty związane z obserwacją pedagogiczną zakończoną diagnozą gotowości szkolnej.
2. Decyduje o formach udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, okresie jej udzielania i czasie trwania zajęć z dzieckiem.
3. Zwraca uwagę na planowanie działań z dziećmi uzdolnionymi i mającymi trudności.
4. Powołuje zespoły do pomocy dzieciom posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego oraz wyznacza kierującego pracą zespołu.
5. Analizuje program pracy grupy, indywidualne programy pracy z dzieckiem lub IPET dla dzieci posiadających orzeczenia, wielospecjalistyczne oceny poziomu funkcjonowania dziecka, dla którego powołano zespół.
6. Obserwuje zajęcia specjalistów z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
7. W czasie obserwacji zajęć nauczycieli z całą grupą analizuje indywidualizację pracy z dziećmi zdolnymi i mającymi problemy.
8. Sprawdza zakres współpracy nauczycieli ze specjalistami w celu udzielenia pomocy dzieciom;
9. Analizuje zakres współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami dzieci- liczbę udzielonych porad i konsultacji, sposób zapoznania rodziców z wynikami diagnozy.
10. Analizuje efektywność udzielanej pomocy i ewentualnie w przypadku braku oczekiwanych efektów wnioskuje do poradni psychologiczno-pedagogicznej o przeprowadzenie diagnozy i wskazanie sposobu rozwiązania problemu.
11. Analizuje informacje o gotowości szkolnej.
12. W czasie obserwacji diagnozujących ocenia stopień przygotowania dzieci do podjęcia nauki w szkole.

### **IX. Podstawa prawna:**

- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r., poz. 900 z zm.) – art. 60 ust. 7, art. 68 ust. 1 pkt 2, art. 102 ust. 1 pkt 12.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1798) - § 6 ust.1.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. poz. 356, z 2018 r. poz. 1679, z 2021 r. poz. 1533, z 2022 r. poz. 609 i 1717 oraz z 2023 r. poz. 312 i 1759)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z 7 czerwca 2023r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków (Dz.U. z 2023r. poz.1120).

**DYREKTOR**  
*mgr Barbara Beata Gotawska*